

Aastaaruanne

2024

Innovatsioon ja andmete korduskasutus aitavad vähendada ettevõtjate halduskoormust	3
2024. aasta silmapaistvad tulemused.....	4
1. Andmeteenused	7
1.1. Riiklik statistika	7
1.2. Programmivälised statistikatööd	9
1.3. Halduskoormus ja rahulolu	10
2. Andmehaldus	16
2.1. Riigi andmehalduse koordineerimine	16
2.2. Koostöö asutustega andmehalduse parandamise eesmärgil.....	17
3. Andmekirjaoskus.....	19
3.1. Digitaalsete teenuste arendamine	19
3.2. Andmete taaskasutuskeskkond uuringuteks.....	19
3.3. Aitame arendada andmepädevust.....	20
3.4. Statistika- ja andmekoostöö Eestis	21
4. Organisatsiooni arendamine	22
4.1. Töötajate arendamine ja hoidmine	22
4.2. Tehnoloogilised väljakutsed	23
4.3. Rahvusvahelises koostöös osalemine	24

Innovatsioon ja andmete korduskasutus aitavad vähendada ettevõtjate halduskoormust

Statistikaameti põhieesmärk on teha kvaliteetset statistikat ning pakkuda usaldusväärset ja selget teavet, et saaksime Eesti ühiskonnas teha teadlikke ja põhjendatud otsuseid. Nõnda aitame inimestel mõista maailma andmete kaudu. Meie tegevuse aluseks on sellised väärtused nagu usaldusväärsus, koostöö ja uuenduslikkus. Oma tööks vajalikke andmeid soovime koguda nii, et andmeandjatel oleks võimalikult väike halduskoormus.

2024. aasta oli Statistikaametis pühendatud ettevõtjate aja säästmisele ja halduskoormuse vähendamisele. Oleme uhked saavutuste üle: Eesti ettevõtjad ei pea esimestena Euroopa Liidus (EL) enam esitama andmeid kauba saabumise kohta. Sellega väheneb EL-i liikmesriikidega kaubavahetust pidavate paljude ettevõtjate halduskoormus keskmiselt kolmandiku võrra.

Avaldasime öigel ajal üle 99% statistikast

Statistikaameti töö kvaliteedi oluline näitaja on see, kui täpselt suudame kinni pidada statistika avaldamise tähtaegadest. 2024. aastal avaldasime tähtajaks 99,4% statistikast. Ajakirjanduse ja loodetavasti ka ühiskonna usaldust peegeldab meie pressiteadete suur kajastuste hulk. Meie andmeid kajastati Eesti meedias 8255 korral ning vähe oli päevi, kui ameti koostatud statistikale meedias ei viidatud. Selle kõrval on aga eriti oluline, et meie tehtav statistika looks selle kasutajatele lisandväärtust, annaks kasulikku infot ja aitaks inimestel mõista Eesti ühiskonnas toimuvat.

Üha enam inimesi leiab tee Statistikaameti veebilehele, mida külastati eelmisel aastal üle kahe miljoni korra. Kõige populaarsemad statistikavaldkonnad on endiselt rahvastik, tööelu ja majandus.

Jätkame tööd andmehalduse juhtivriigina

Statistikaasutuste ülesanded on praeguses andmerikkas maailmas muutumas. Oleme lisaks riikliku statistika pakkumisele võtnud vastutuse tagada statistika kättesaadavus ja kvaliteet Eestis, kuid meie töö on saanud ka rahvusvahelist tähelepanu. 2024. aastal juhtisime ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni rahvusvahelist rakke-rühma, mis analüüsib statistikaametite rolli ja ülesandeid tänapäevases andmete ökosüsteemis. Lisaks tegime 144 andmekirjeldusprojekti, et suurendada andmete kvaliteeti ja kättesaadavust ning taaskasutusvõimalusi Eesti riigiasutustes.

Uued ja paindlikud andmeteenused nõuavad uute andmeallikate, sealhulgas ka eraandmete kasutuselevõttu. Soovime, et andmeid kogutaks ainult üks kord ning neid kasutataks tõhusalt korduvalt. Andmete parem taaskasutus aitab säästa nii aega kui ka raha, pakkudes sealjuures kvaliteetsemat statistikat.

Selleks, et kasutada andmeid tõhusamalt, peame ühiskonnas avatud arutelusid selle üle, kuidas era- ja avaliku sektori andmeid turvaliselt ühendada ja kasutada ning samal ajal inimeste privaatsust kaitsta. Statistikaamet alustas 2024. aastal projekti, mille eesmärk on katsetada uusi privaatsuskaitsetehnoloogiaid, et eraandmete abil parandada näiteks teehoidu ja ühistransporti. Ühtlasi osaleme aktiivselt andmepõhise aruandluse projektis, mille eesmärk on ühtlustada ning automatiseerida andmevahetus ettevõtete ja riigi vahel.

Sõltumatu statistika on osa demokraatlikust valitsemisest

Statistikaameti andmed on vara, mida Eesti elanikel on väga vaja. Statistika aitab mõista elu kõikides ühiskonna olulistes valdkondades, toetab avalikku arutelu ja riigi arengut. Oleme kõigi Eesti elanike sõltumatu ja usaldusväärne partner ning jääme selleks ka edaspidi, kajastades statistika põhjal Eesti elu täpselt sellisena, nagu see on.

Urmet Lee

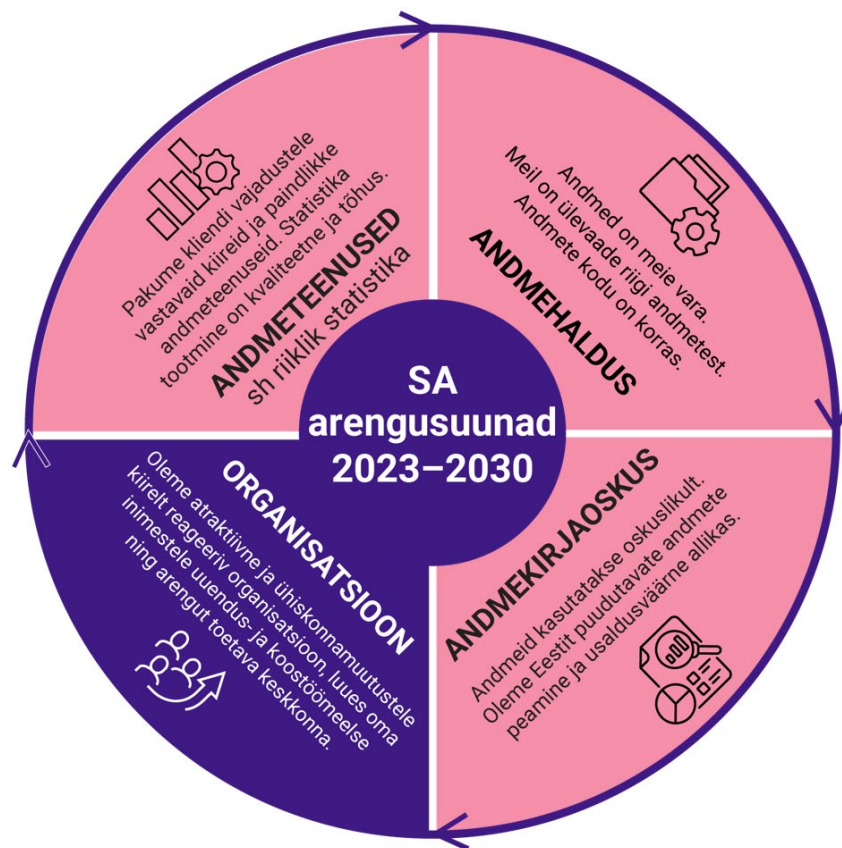
Statistikaameti peadirektor

2024. aasta silmapaistvad tulemused

Ameti strateegiliste eesmärkide täitmine

Statistikaameti strateegilised eesmärgid ehk arengusuunad on jagatud nelja põhivaldkonna vahel. Aastaaruande iga peatükk keskendub ühele arengusuunale ja kirjeldab 2024. aasta tegevusi arengueesmärkide täitmiseks. Sageli panustab ühe valdkonna all kirjeldatud tegevus ka teiste valdkondade arengusse (nt halduskoormuse vähendamise eesmärgid, partnerlussuhete juhtimine ja arendamine).

Joonis 1. Statistikaameti arengusuunad 2023–2030

2024. aasta oli esimene täisaasta Statistikaameti 2023.–2030. aasta strateegia rakendamises. Strateegia järgimise hindamiseks kasutame 11 näitajat, mis on välja toodud tabelis 1.

Tabel 1. Strateegiliste näitajate eesmärgid ja tulemused, 2023–2025

Nr	Valdkond / valdkondlikud tulemus-eesmärgid	Võtmenäitajad teenuste/eesmärkide kaupa	2023 (tulemus)	2024 (eesmärk)	2024 (tulemus)	2025 (eesmärk)
1	Andmeteenused	Tarbija rahulolu indeks*	81,6	77	84	79
2	Andmeteenused	Andmeesitaja rahulolu indeks (ettevõtted)*	3,7	>3,5	3,3	>3,6
3	Andmeteenused	Andmeesitaja rahulolu indeks (eraisikud)	3,0	>4,3	3,9	>4,4
4	Andmeteenused	Andmeesitajate halduskoormuse vähendamine tundides, %*	6% suurenemine võrreldes eelmise tundide arvuga	5% vähendamist eelmise aasta tundide arvust (280 566 t)	23% vähenemist (226 987 t)	4% vähendamist eelmise aasta tundide arvust (217 908 t)
5	Andmeteenused	Statistikaameti usaldusväärsus, koht*	15. koht	12 parima seas	16. koht	12 parima seas
6	Andmeteenused	Rahvusvaheliste missioonide hinnangud	Kõik positiivsed	Kõik positiivsed	Üks negatiivne**	Kõik positiivsed
7	Andmeteenused	Avaldamiskalendrist kõrvalekalded, %	0,44	<3	0,57	<3
8	Andmekirjaoskus	Veebikülastuste arv, miljonit korda*	2,0	1,6	2,1	1,7
9	Andmekirjaoskus	Meediakajastuste arv, tk*	8446	>8000	8255	>8000
10	Organisatsiooni areng	Vabatahtlik tööjõu voolavus, %	4,21	<9,0	7,02	<9,0
11	Organisatsiooni areng	Ajutise rahastuse osakaal eelarves, %	29	25	27	25

* Näitajad, mis on ka halduspoliitika programmis 2025. a kohta

** E-ITSi eelaudit

Andmeesitajate halduskoormuse vähendamine

Kuigi halduskoormuse vähendamine on olnud Statistikaameti üks põhieesmärke alati, siis 2024. aastal pühendusime sellele kõikides tegevusvaldkondades veelgi süstemaatilisemalt kui varem. 2024. aastal aitas sellele peamiselt kaasa teistest andmeallikatest saadavate andmete kasutuselevõtt. Kõige olulisemana jõudsim 2024. aasta lõpuks lõppjärku projektiga, mis võimaldas võtta kasutusele teistest liikmesriikidest saadud detailandmed kaubanduse kohta ning vabastada Euroopa Liidu (EL) sisese kauba saabumise küsimustikku täitvad ettevõtted aruandekohustusest. Teiste EL-i riikide ekspordandmete osaline kasutuselevõtt Eesti impordandmetes tõi ettevõtjatele kokku 26 000 tundi ajasäästu. Täielikult teistelt riikidelt saadud andmete põhjal tehtud statistika avaldati esimest korda 2025. aasta märtsis. Samuti vähendasime EL-i kohustuslikuks statistikaks vajaliku valimi suurust ka kauba lähetamise küsimustikul, mis hoidis ettevõtjatele kokku 4500 tundi. Halduskoormusest on täpsemalt juttu peatükis 1.3.

Üks olulisi eesmärke halduskoormuse vähendamisel on ka senisest mugavama aruandluskeskkonna loomine ettevõtjatele. Mitu aastat kestnud arendusprojekti tulemusena õnnestus 2024. aasta lõpus uus andmekogumirakendus esimeste küsimustikega edukalt avada ja see on andmeesitajatelt ka head tagasisidet saanud. Järgmisel paaril aastal on kavas järk-järgult uude keskkonda üle viia kõik ettevõtlusküsimustikud, mis teeb andmete esitamise kindlasti mugavamaks.

Paremini kättesaadavad andmed

Mugavate teenuste nimel jätkasime 2024. aastal andmete turvalise taaskasutuskeskkonna arendamist. Keskkonnast saavad praegu kasu eelkõige teadlased ja poliitikakujundajad, sest pakub võimalust eri valdkondade andmeid linkida ja turvaliselt töödelda ning kasutada andmeid uuringute tegemiseks. Tulevikus saab keskkonnas andmeid ka laiemalt otsida ja jagada, mis annab nii Statistikaametile kui ka teistele avaliku sektori asutustele võimaluse arendada uusi andmeteenuseid.

Koostöös Maa- ja Ruumiametiga on valminud uus kaardirakendus, mis võimaldab kasutada ruumiandmeid senisest paremini.

2024. aasta oli Statistikaametile keeruline eelarvekärpe tõttu. Käesoleva ja järgmise kahe aasta jooksul väheneb ametile riigieelarvest eraldatud eelarve 10%, kuid vähendasime kulusid juba 2024. aastal ning oleme keskendunud oma tegevuse pidevale optimeerimisele ja tellijatele vajalike paindlike andmeteenuste pakkumisele tellimustöödena (palgapeegel, ettevõtete elujõulisuse mõõtmine, tellimusuuringud jm). 2024. aastal jõudis lõpule ka projekt, milles uurisime võimalusi rahvamajanduse arvepidamise ja valitsemissektori rahanduse statistika tegemise ümberkorraldamiseks, ajakohastades selleks statistika tegemise protsesse ja töövahendeid. 2025. ja 2026. aasta ülesanne on leida seda ümberkorraldust toetava infosüsteemi rakendamiseks rahastus.

2024. aastal jätkasime andmepõhise aruandluse uute taksonoomiate väljatöötamist ja rakendamist. Majandustehingute taksonoomia on osaliselt valmis ja töö sellega jätkub käesoleval aastal, lisaks valmis majutuste taksonoomia. Palgataksionoomia automaatne esitamine Statistikaametile on valmis kahe arendaja tarkvaras. Taksonoomiad on vajalikud andmete ühekordseks esitamiseks (avaliku sektori tekitatud halduskoormuse vähendamiseks) ning masin-masin-andmevahetuseks ettevõtja ja riigi vahel. Projekti rahastab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Nõustasime riikliku andmehalduse koordineerimise ülesande raames 39 asutust. 2024. aasta riikliku andmehalduse tegevusi käsitleb 2. peatükk.

Üleminek teenuspõhisele juhtimisele

Organisatsiooni optimeerimist ja kliendikesksemaks muutmist silmas pidades alustasime 2024. aastal teenuspõhisele juhtimisele üleminekut, mille käigus määratleme teenused, teeme kindlaks nende ulatuse ja tasandid ning lepime kokku olulisimad rollid teenuste sees. Projekt jätkub 2025. aastal, kui eesmärk on teenuse- ja portfelli juhtide koostöös alustada kliendikeskse ja teenuspõhise juhtimise juurutamist.

Kvaliteetse ja õigeaegse riikliku statistika pakkumine

Kliendikeskseid teenuseid ja oma tegevust arendades on eeskätt oluline ameti põhiülesandeid kvaliteetselt täita. 2024. aastal avaldasime õigel ajal 99,4% riiklikust statistikast. Avaldasime statistika andmebaasis üle 3000 näitaja ning edastasime andmestikud Euroopa statistika jaoks Eurostatile. Läbisime edukalt ka Eesti majandusele olulised sisemajanduse koguprodukti ja riigirahanduse revisjonid.

2024. aastal alustasime koostöös Rahandusministeeriumi ja teiste poliitikakujundajatega riikliku statistika programmi ülevaatamist ja uuendamist. Põhieesmärk on leida poliitikakujundamiseks vajalik ja optimaalne andmekoosseis, mida osaliselt lisarahastavad ka ministeeriumid. Töö jätkub nii sel aastal kui ka järgmistel. Riikliku statistika koosseisu, muudatusi ja muid andmeteenuseid käsitlevad alapeatükid 1.1 ja 1.2.

1. Andmeteenused

1.1. Riiklik statistika

Ülevaade 2024. aasta statistikaprogrammi täitmisest

Vabariigi Valitsus kinnitab igal aastal Statistikaameti järgmise viie aasta rahvastiku-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnastatistika tööde loetelu. 2024. aastal oli statistikaprogrammis 62 statistikatööd kogumaksumusega ligi 13 miljonit eurot. Amet on optimeerimas ressursimahukat andmekogumist ja hindamas koos poliitikakujundajatega nende näitajate vajalikkust, mille avaldamine ei ole Euroopa Liidu statistikamääruste järgi kohustuslik. Neid näitajaid saaks Statistikaamet edaspidi avaldada tellimustööna.

Aastal 2024 tegime nii arvuliselt kui ka maksumuse poolest kõige rohkem statistikatöid majanduse valdkonnas, teisel kohal olid sotsiaalelu puudutavad statistikatööd. Ülevaade statistikatööde jaotusest valdkondade kaupa on tabelis 2.

Tabel 2. Statistikatööd valdkonna järgi, 2024

Statistikatöö valdkond	Arv		Maksumus	
	arv	%	tuhat eurot	%
Keskkond	7	11	729	6
Majandus	37	60	8 518	66
Rahvastik	4	7	455	3
Sotsiaalelu	12	19	2 937	23
Eri valdkondade statistika	2	3	276	2
Põhistatistika kokku	62	100	12 915	100

Statistikatöid teeme Euroopa Liidu õigusaktide alusel või riigi tellimusel (eelkõige strateegilised arengudokumentid, rahvusvaheline statistikavajadus). Tabelist 3 selgub, et 2024. aastal moodustas EL-i õigusaktide alusel planeeritavate tööde eeldatav maksumus 93% tööde kogumaksumusest.

Tabel 3. Statistikatööde jaotus andmevajaduse järgi, 2024

	Eeldatav maksumus		Arv	
	tuhat eurot	%	arv	%
Euroopa Liidu (sh Eesti) poliitika hindamiseks vajalik statistika*	12 039	93	48	77
Üksnes riigisisene statistikavajadus (lisaks Euroopa statistikale)	876	7	14	23
Kokku	12 915	100	62	100

* Euroopa statistikat on vaja esitada Eesti kohta kokku (tase NUTS 1), kuid võimaluste piires teeb Statistikaamet riigi huvides ja ühiskonnanahtuste parema selgitamise eesmärgil kohustuslikku statistikat ka maakondade/regioonide tasemel.

Statistikaprogrammi täitsime 2024. aastal edukalt: valmis said kõik planeeritud tööd. Avaldamiskalendri järgseid avaldamisi oli 880, millest 760 olid statistika andmebaasi objektid ja 120 pressiteated. Valminud statistika tehakse tarbijatele kättesaadavaks kõigepealt statistika andmebaasis ja seejärel teiste kanalite vahendusel, näiteks veebilehel stat.ee, juhtimislauadel, palgarakenduses. Tarbijaid teavitatakse statistika valmimisest [avaldamiskalendri](#) kaudu veebilehel [www.stat.ee](#), millega anname andmekasutajale lubaduse, et avaldame andmed kalendris märgitud kuupäeval. Avaldamiskalendri kõrvalekallete sihttase on <3%. 2024. aastal oli kõrvalekaldeid viis, mis oli 0,57% avaldamistest (tabel 4). Kõrvalekallete peamine põhjus oli statistika avaldamise kuupäevade varasemaks toomine.

Tabel 4. Avaldamiskalendrist kõrvalekaldumised, 2020–2024

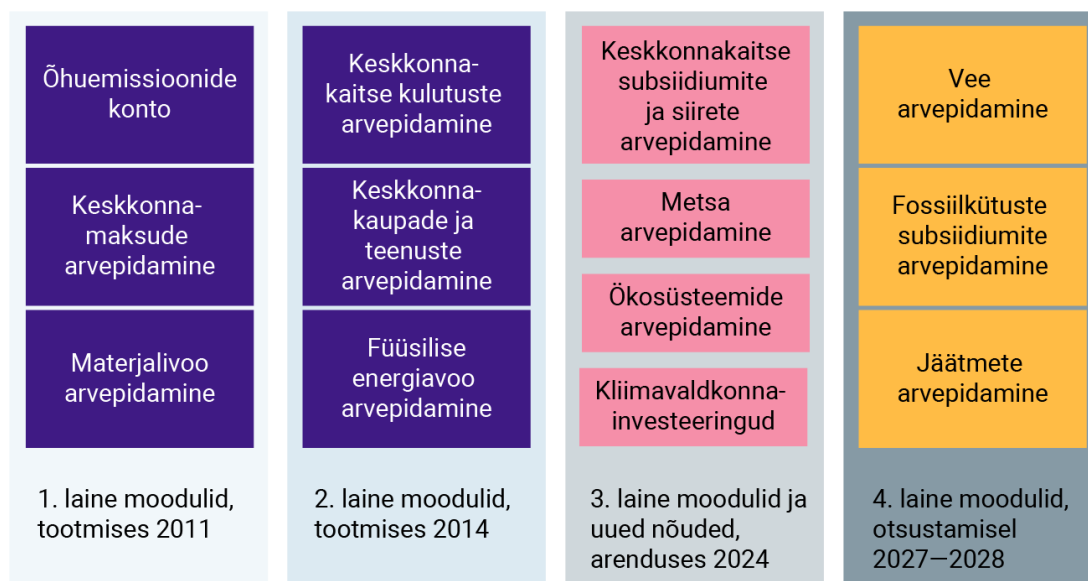
Aasta	Statistika andmebaas	Pressiteated	Kokku	Osatähtsus avaldamiste koguarvus %
2020	21	0	21	2,41
2021	9	0	9	1,03
2022	15	2	17	1,80
2023	2	2	4	0,44
2024	5	0	5	0,57

Muudatused statistikatöodes aastatel 2024–2028

Riiklikku statistikasse 2024. aastal uut statistikat ei lisandunud, aga statistikaprotsessi korrastamise ja Euroopa Liidus kokku lepitud andmevajaduste tõttu tehti muudatusi meetodikas ja tööde jaotuses.

Ajavahemikul 2024–2027 tehakse keskkonnastatistika valdkonnas suuri meetodilisi muudatusi. Euroopa Liidus on tehtud kohustuslikuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 691/2011 alusel tehtavad uued keskkonnastatistika arvepidamise moodulid (kokku neli statistikatööd). Metsanduse, kliimavaldkonna investeringute ning keskkonnasiirete ja -subsiidiumide arvepidamise esimene kohustuslik avaldamine on 2025. aastal ning ökosüsteemide töö avaldamine 2026. aastal. Uute arvepidamise moodulite meetodika ning töö- ja andmevoogude väljatöötamiseks vajalikud ametikohad on seni (sh 2024) olnud rahastatud Eurostati grandist. Ka juba töös olevad moodulid on esialgu välja töötatud grandide abiga ning viidud seejärel üle riigieelarvelisele rahastusele. Arendustööd uute moodulite väljatöötamiseks algasid juba 2021. aastal ja jätkuvad grandide abiga ka 2025. Välisrahastuse eelduseks on, et riik võtab pärast arendustoetuse lõppemist statistika tegemise kulud enda kanda. Selleks vajab Statistikaamet riigilt aastas 251 000 eurot lisaraha.

Joonis 2. Keskkonnamajanduslik arvepidamine (määrus 691/2011)

Majandusvaldkonna statistikatööde arv on vähenenud selle tõttu, et palgastatistika ja vabade ametikohtade statistika on nüüdsest sotsiaalstatistika all.

Samuti võeti 2024. aasta lõpul vastu tööturustatistika määruuse eelnõu ja jätkusid läbirääkimised rahvastiku- ja eluasemestatistika eelnõu üle, millest on täpsemalt juttu peatükis 4.3.

Uluslikema riikliku statistika arendusena jätkus 2024. aastal valitsemissektori rahanduse statistika ning rahvamajanduse arvepidamise statistika ümberkorraldamine, mis tähendab nii meetoodika täpsustamist (sh andmeallikate täiendamist) kui ka tehnoloogilise lahenduse ajakohastamist. Riigi 2023.–2026. aasta eelarvestrateegia protsessis anti ametile arendustöödeks 4,1 miljonit eurot.

Ühe andmeesitajate halduskoormust märkimisväärselt vähendava arendusena valmistasime 2024. aastal ette väliskaubandusstatistika meetoodilist muudatust. Tänu sellele ei kogu amet alates 2025. aasta jaanuari andmetest Euroopa Liidu (EL) riikidest Eestisse saabunud kauba andmeid enam ise küsimustikuga, vaid kasutab impordiandmetena teistelt EL-i statistikaasutustelt saadud detailandmeid. See aitab Eesti ettevõtetel hoida aruandluskohustustel kokku ligikaudu 4 miljonit eurot aastas.

Tsüklilisest statistikast avaldasime 2024. aastal mitme olulise valdkonna andmeid. Ühe tööna valmis iga viie aasta tagant avaldatav rahvastikuproгноos. Samuti võib esile tõsta iga nelja aasta tagant tehtava põllumajanduse struktuuriuuringu, mille eesmärk on uurida majapidamise tegevust komplekselt, sh maa omandivormi, juhtimist, taime- ja loomakasvatust, tööjõudu, muid tulutoovaid tegevusi jms. Lisaks avaldasime 2024. aastal iga kolme aasta tagant toimuva kultuuris osalemise uuringu tulemused. Uuring on kultuuri-valdkonna arengu hindamise alusandmete allikas. Neljanda olulisema tsüklilise statistikatööna avaldasime 2024. aastal iga nelja aasta tagant tehtava töötasu struktuuriuuringu tulemused. Uuringu eesmärk on anda teavet töötajate tunnitase kohta ametiala, tegevusala, hariduse, vanuserühma, tööstaaži ja lepingu liigi järgi ning tuua välja töötajate brutokuutöötasu ja brutotunnitase detiilid ja mediaan ametiala pearühma ja tegevusala järgi.

1.2. Programmivälised statistikatööd

Lisaks statistikatööde loetellu kuuluvatele töödele teeme klientide tellimusel ka programmiväliseid statistikatöid. Kui meie andmebaasis ei ole veel statistikat, mida klient soovib, saab ta selle tellida. Tellimustöid teeme kõigis statistikavaldkondades.

Tööd võivad olla rahastatud riigieelarvest, nagu näiteks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhitud andmepõhise aruandluse projekt, tellimustööna, nagu näiteks rahvusvahelise täiskasvanute oskuste uuringu järeltegevused, või toetusest, nagu näiteks rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring.

2024. aastal telliti meilt andmekäivet, uuringuid ja ka üksikuid näitajaid kokku 1,5 miljoni euro eest (vt tabel 5). Aasta suurimad programmivälised projektid olid reaalamajanduse projekt ja **Eesti leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuring**. Enamik programmiväliseid töid olid mahult väiksemad tellimustööd, millega sooviti avaldatust detailsemat statistikat.

Tabel 5. Programmivälised statistikatööd ja nendest saadud tulu, 2024

Programmivälise töö nimetus	Tulu tuhandetes eurodes
Reaalajamajanduse projekt	537
Eesti leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuring	240
Rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring (PIAAC)	99
Rahvusvahelise täiskasvanute oskuste uuringu (PIAAC) järeltegevused	91
Tellimustööd tunnihinde alusel	83
Palgalõherakendus	76
Euroopa sotsiaalfondi andmekorje	58
Laevastikupõhiste majandus- ja sotsiaalnäitajate kogumine	55
Konfidentsiaalsete andmete kasutamine	43
Vanemaealiste uuring SHARE	38
Noorsootöömeetmed noorte tööturule sisenemise toetamiseks	26
Muud tellimustööd	116
Kokku	1462

1.3. Halduskoormus ja rahulolu

Andmeesitajate halduskoormuse ülevaade

Statistikaamet hindab aruandluskoormust kahe näitaja põhjal: küsimustike arv ettevõtte kohta ning küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg. Nimetatud näitajaid mõõdame ettevõtete kohta.

Statistika tegemisel kasutame ja taaskasutame eelkõige andmekogudest saadud ja juba kogutud andmeid. Ettevõtetelt küsime andmeid ainult sel juhul, kui neid teistest allikatest ei saa. Võimaluse korral teeme väikeettevõtete kohta valikuuringuid ega kogu andmeid tervelt sihtrühmalt.

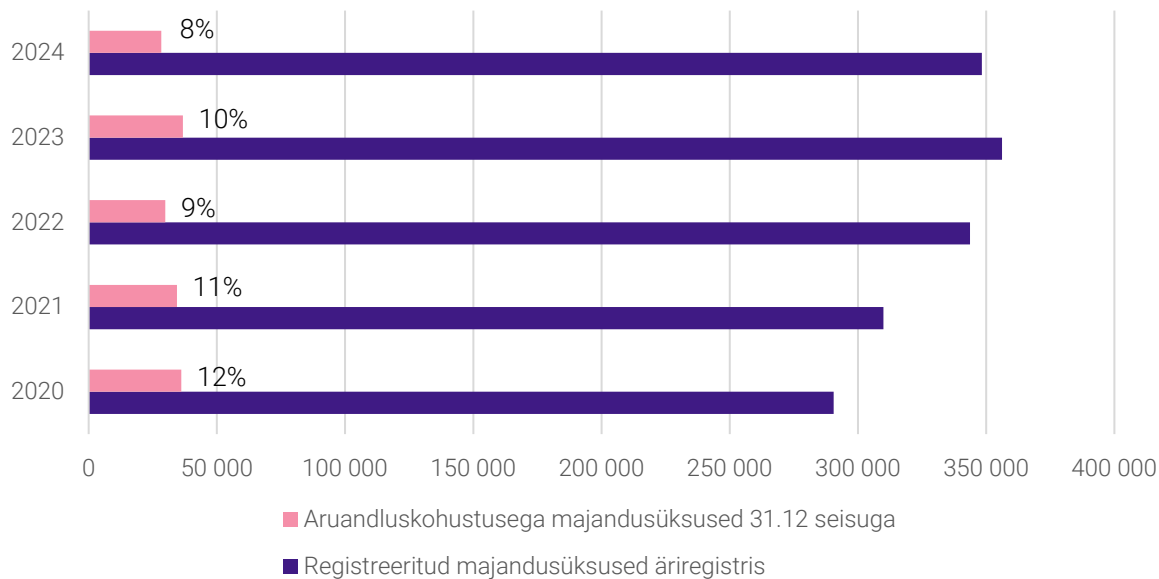
Kahes kolmandikus statistikatöodes kasutati 2024. aastal täielikult või osaliselt riiklike andmekogude andmeid. Ettevõtete halduskoormuse vähendamiseks otsime pidevalt alternatiivseid andmeallikaid ja valimite vähendamise võimalusi.

Ettevõtete halduskoormust mõjutanud statistikatööd 2024. aastal

2024. aastal koguti ettevõtetelt andmeid 102 küsimustikuga.

Igal aastal lõpetab Statistikaamet mõnes statistikatöös andmete kogumise küsimustikuga, et kasutada edaspidi andmekogude andmeid. 2024. aastal kaotati järgmised küsimustikud: karusloomad, loomaaed ja maanteetransport. Viimati nimetatut asendati uue bussitranspordi- ja taksoveoküsimustikuga.

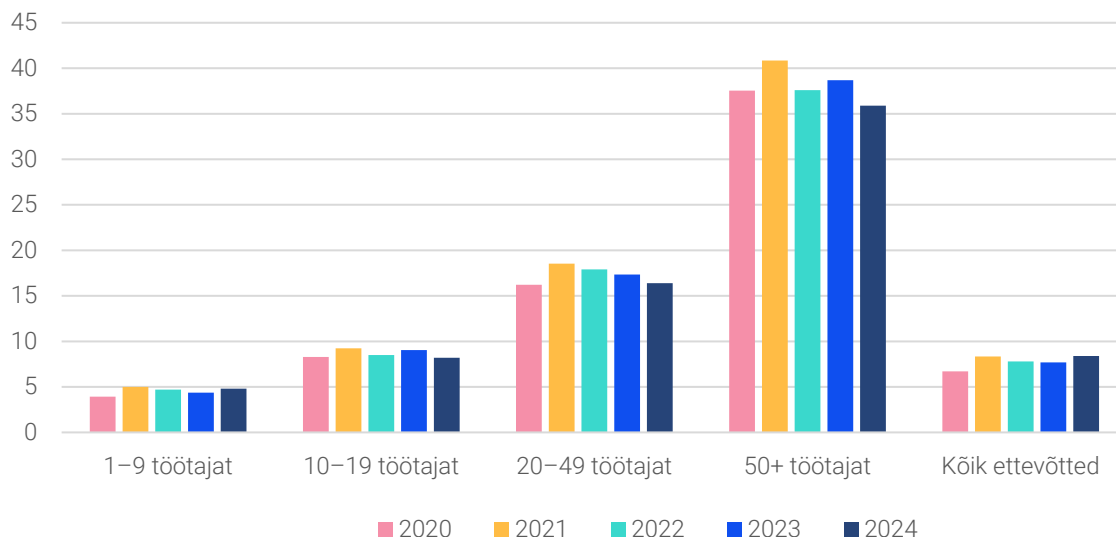
Lisaks tuli juurde teaduskeskuste ja ekspositsioonide andmete kogumine ning lennuliiklusuuring muutus senise kvartaalse asemel igakuiseks. Lisandus ka kasumitaotluseta organisatsioonide küsimustik, millega palume andmeid iga nelja aasta tagant.

Joonis 3. Aruandluskohustuslaste arv ja osakaal äriregistris registreeritud majandusüksustes, 2020–2024

Viimase viie aastaga on uuringutesse kaasatud (Statistikaameti küsitletavate) üksuste arv vähenenud hoolimata sellest, et äriregistris registreeritud üksuste arv on 20% kasvanud. 2020. aastal oli aruandekohustuslane iga kaheksas äriregistris registreeritud üksus, 2024. aastal iga kaheteistkümnes.

Küsimustike arv ettevõtte kohta

2024. aastal oli valimitesse kaasatud ettevõtete keskmine aruandluskohustus 8,4 küsimustikku aastas, aasta varem 7,7. Aastaga kahanes valimites olevate ettevõtete arv 22% ja küsimustike arv 14%. Keskmine küsimustike arv ettevõtte kohta seega kasvas, sest 72% valimites olevatest ettevõtetest on suurusgrupis 1–9 töötajat ja nende keskmine samuti veidi kasvas. Muutuse suurimad mõjutajad olid väliskaubanduse valimite lävendi tõstmine ja ebaregulaarsed statistikatööd, mis 2023. aastal toimusid, kuid 2024. aastal mitte.

Joonis 4. Kohustuslike küsimustike arv ettevõtte kohta ettevõtte töötajate arvu järgi, 2020–2024

Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg

Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aega hindame ettevõtetelt kogutud vastuste põhjal. Iga küsimustiku lõpus on tabel „Küsimustiku täitmisele kulunud aeg“, kuhu andmeesitaja saab märkida kulunud aja tundides ja minutites. Küsimustike täitmise aega küsime kord aastas.

Intrastati kauba saabumise küsimustikus võeti Eesti impordiandmete saamiseks osaliselt kasutusele teiste EL-i riikide ekspordi andmed, mistõttu vähenes küsimustiku valim ning ettevõtjad säästsid kokku 26 000 tundi.

Intrastati kauba lähetamise küsimustikus tuleb määruse järgi koguda 95% kogu lähetatavate kaupade summast. Sõltuvalt majanduse olukorrast ja ettevõtete käekäigust korregerime valimi suurust. 2024. aastal tõi valimi vähendamine ligi 4500 tundi halduskoormuse kokkuhoidu.

2024. aastal oli ettevõtete halduskoormus kokku 227 000 tundi – võrreldes 2023. aastaga 23% väiksem. 2023. aasta suurem halduskoormus oli tingitud tolle aasta ebaregulaarsetest uuringutest (ettevõtete innovatsiooniuuring ja töötasu struktuuriuuring). 2024. aastal vähendas koormust veelgi eespool mainitud Intrastati küsimustike valimi kahandamine.

Ettevõtete halduskoormuse vähendamine

Halduskoormuse vähendamiseks jätkame järgmisi tegevusi:

- arendame edasi võimalust edastada andmeid masin-masin-liidestusega (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koordineeritava reaalamajanduse katusprojekti RTE (*real-time economy*) alamprojekti „Andmepõhine aruandlus“ raames). 2024. aastal oli võimalik esitada palga- ja tööjõuandmeid. Eesmärk on lähiaastatel masinliidesele üle viia enamik ettevõtlusküsimustikke;
- uuendame oma andmekogumisteenust, sh andmeesituskeskkonda;
- otsime vajalikku infot andmekogudest, avaliku ja erasektori infosüsteemidest, veebist; lähtume eesmärgist taaskasutada juba olemasolevaid andmeid ning vähendada andmete kogumist küsimustikega;
- rakendame andmete ühekordse küsimise printsiipi;
- kasutame ettevõtetelt küsimustikega kogutud andmeid nii palju kui võimalik ka teiste statistikatööde tegemisel;
- teeme puuduva info saamiseks mudelipõhist hindamist ning vähendame seeläbi valimite suurust ja/või andmekogumise sagedust;
- muudame küsimustikud andmeesitajatele arusaadavamaks ja lihtsamini täidetavaks.

Oleme saanud ka klientidelt tagasiside küsimisel soovitusi, millest paljud on otseselt või kaudselt seotud halduskoormuse vähendamisega ja mida oleme samuti arvesse võtnud.

Tagasiside põhjal oleme teinud ettevõtlusuuringutes järgmised halduskoormust vähendavad muudatused.

- Täpsustasime mõõtühikuid ja selgitasime, kus peavad summad olema esitatud koos käibemaksuga, kus ilma.
- Tegime ettepanekuid võimalike administratiivandmete kasutuselevõtuks.
- Parandasime küsimuste, abitekstide ja veateadete sõnastusi ning tõime küsimustiku alguses selgemini välja info küsimustiku eesmärgi ja täitmist abistavate juhiste kohta.

- Alustasime küsimustike põhjalikku läbivaatust, leidmaks küsimusi, mis lisaväärtust ei anna ja millest oleks võimalik loobuda.
- Alustasime ettevalmistusi uuele andmekogumisrakendusele üleminekuks, tegime kasutajatest ja veendusime, et uue keskkonna võimalused loovad andmeesitajale lisaväärtust ning seal on küsimustike täitmine mugavam ja kiirem.

Rahulolu

Rahulolu kohta küsitakse tagasisidet kahelt kliendisegmendilt – andmeesitajatelt ja -tarbijatelt ehk statistika kasutajatelt. Andmeesitajad on ettevõtted, avaliku sektori asutused ja eraisikud, kes esitavad andmeid Statistikaameti küsimustike kaudu. Statistika tarbijad on ettevõtted, avaliku sektori asutused ja eraisikud, kes on esitanud Statistikaametile teabenõude või küsinud andmeid tellimustööna.

Rahulolutaseme väljaselgitamiseks kasutame soovitusindeksi metoodikat (NPS – Net Promoter Score) ja Likerti skaalat. Selle kõrval nägime möödunud aastal vajadust ja võimalust andmeesitajatelt tagasiside küsimise viisi uuendada, paludes küsimustiku kohta tagasisidet viiepalliskaalal sama küsimustiku lõpus. Katsetasime uut metoodikat ning tulemuste põhjal otsustasime 2023. aastal küsimustike kohta tagasiside kogumisel täielikult sellele meetodile üle minna. Vahetult pärast andmete esitamist on andmeesitaja motiveeritum tagasisidet andma ja see kajastus ka uut moodi küsitud tagasisides. Kombineerisime kaht metoodikat selliselt, et küsiksime andmeesitajalt tagasisidet vaid ühe korra.

Rahulolu küsitlusega

Palusime tagasisidet nendelt eraisikutelt, kes vastasid mõnele Statistikaameti tehtavale uuringule. Vastajate rahulolu mõõtsime soovitusindeksi metoodikaga (NPS). Kogusime tagasisidet seitsmes uuringus.

Tagasisideküsimustiku saatsime ligi 25 800 vastajale, vastused saime 3500-lt. Seega andis tagasiside ligi 14% neist, kellelt seda palusime.

Eraisikutel palusime hinnata rahulolu küsitaja tööga („Kui rahule jäite küsitaja tööga, sh suhtlemisoskus, käitumine ja küsimuste selgitamine?“). Vastajate rahulolu indeks oli 78, mis on suurepärase tulemus. Tõsteti esile küsitajate professionaalsust, selgitamise ja veenmise oskust ning tasakaalukust. Uuringutest oli kõige suurem rahulolu sotsiaaluuringu vastajatel ja kõige väiksem turismiuuringu vastajatel. Suurel määral erines rahulolu keeleti: eesti keeles vastanute rahulolu indeks oli 75 ja vene keeles vastanutel 87.

Rahulolu küsimustikega

Andmeesitajatelt küsimustike kohta tagasiside küsimisel palume ka nende hinnangut küsimustiku täitmise lihtsuse kohta. Tagasiside hõlmab üldist küsimust, s.t kui lihtne oli küsimustikku täita, ja küsimustiku sisulisi komponente. 2024. aastal kogusime sisuliste komponentide kohta tagasisidet ainult isiku-uuringutes. Tagasisidet küsisime 5 isiku-uuringu ja 91 ettevõtlusuuringu kohta. Üldhinnang küsimustiku lihtsusele Likerti viiepalliskaalal (1 – väga keeruline; 5 – väga lihtne) oli 2024. aasta ettevõtlusuuringutel 3,3 (s.o keskmise keerukusega) ja isiku-uuringutel 3,9 (s.o lihtne).

Tabel 6. Üldhinnang 2024. aasta küsimustikele Likerti viiepalliskaalal

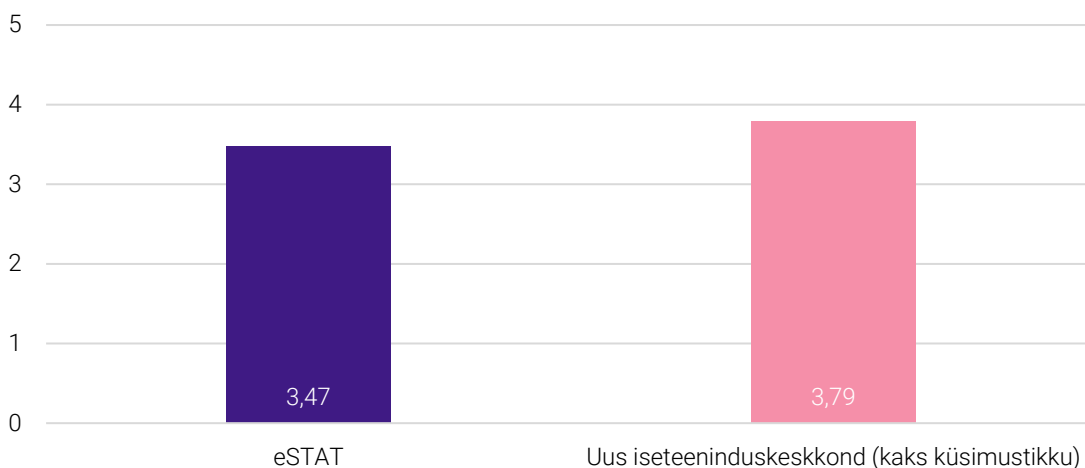
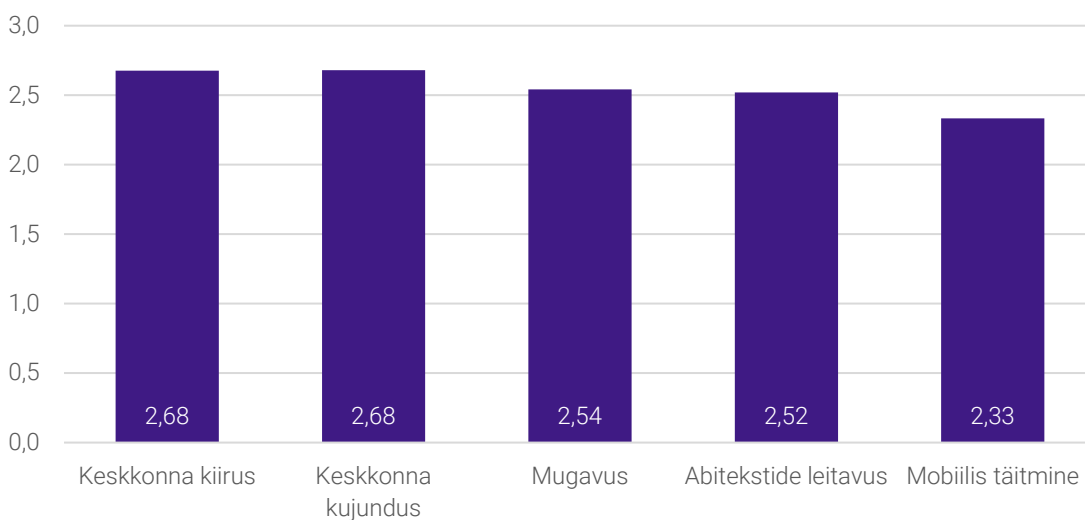
Uuringu liik	Lõpetatud ankeete	Tagasiside andjaid	Tagasiside andjate määr %	Üldhinnang viiepalliskaalal	Hinnatud uuringute arv
Isiku-uuringud	19 317	6 543	34	3,94	5
Ettevõtlusuuringud	40 376	14 699	36	3,33	91
Kokku	59 693	21 242	35	3,64	96

Tabel 7. Isiku-uuringute tagasisidekomponentide hinded 2024. aastal Likerti viiepalliskaalal

Küsimuste sõnastused	Vastusevariantide sõnastused	Abiinfo	Veateated ja hoiatused	Veebikeskkonna kasutussõbralikkus
4,53	4,61	4,61	4,69	4,44

Olulisemateks tulemusteks peame seda, et andmeesitajad on endiselt nõus meiega oma arvamust jagama ja tagasiside andjate määr on suhteliselt kõrge – 35%. Oluline on ka vabatekstiliste kommentaaride hulk, oleme neist saanud väga kasulikku infot parandusteks. 2024. aastal kogusime ettevõtlus- ja isiku-uuringute peale kokku tagasisidet 91 küsimustiku kohta. Aasta jooksul kinnitati 59 693 ankeeti, millest tagasisidet anti 21 242 korral. Kümne uuringu kohta ei saadud üldse tagasisidet.

Lisaks on Statistikaametis käimas üleminek uuele iseteeninduskeskkonnale, mille avamise järel palusime tagasisidet ka esimese kahe sinna üle viidud küsimustiku kohta.

Joonis 5. Hinnang küsimustiku täitmisele uues iseteeninduskeskkonnas ja eSTATis skaalal 1–5**Joonis 6. Esmane tagasiside uue iseteeninduskeskkonna komponentidele kahe küsimustiku põhjal skaalal 1–3**

Uue iseteeninduskeskkonna tagasisidest võime näha mõningaid raskusi keskkonnaga kohanemisel, kuid üldjoontes on tulemus hea ja kahe küsimustiku keskmine tulemus on juba pisut parem kui vanas keskkonnas (eSTAT) saadud tulemus.

Rahulolu Statistikaameti klienditeenindusega

Statistikatarbijate rahulolu klienditeenindusega

2024. aasta jooksul küsis Statistikaamet tagasisidet ja ettepanekuid vastatud teabenõuete, tehtud tellimustööde ja klienditeeninduse kohta 1037 tarbijalt. Rahulolu mõõtmisel kasutati soovitusindeksi (NPS) meetodit¹ ning klientidel paluti hinnata üheteistkümnepalliskaalal rahulolu Statistikaameti klienditeeninduse ja saadud vastusega. Laekus 273 vastust ja vastamismäär oli 26%. Rahulolu Statistikaameti klienditeeninduse ja saadud vastustega oli 84, mis NPS-meetodi kohaselt on suurepärane tulemus. Statistikatarbijad tõstavad esile kiiret vastust ja professionaalset klienditeenindust ning kliendi vajaduste arvestamist. Ollakse rahul vastuste põhjalikkusega. Hinnatakse klienditeeninduse antud soovitusi selle kohta, kuhu pöörduda andmete saamiseks juhul, kui Statistikaamet ei ole soovitud andmete valdaja.

Andmeesitajate rahulolu klienditeenindusega

2024. aasta jooksul küsis Statistikaamet klienditeeninduse kohta tagasisidet 6113 andmeesitajalt. Klienditeenindusega rahulolu paluti hinnata neil klientidel, kes olid Statistikaameti klientide poole pöördunud e-kirja teel. Neil paluti vastata küsimusele „Kuivõrd jäite rahule saadud vastuse ja klienditeenindusega?“.

Tagasisidet klienditeeninduse kohta anti 1147 korral (vastamismäär 19%). Rahulolu mõõtmiseks kasutati soovitusindeksi (NPS) meetodit. Statistikaameti klienditeeninduse ja saadud vastustega rahulolu indeks oli 77.

Andmeesitajad tõstsid esile kiiret, professionaalset ja sõbralikku klienditeenindust. Kõrgelt hinnati personaalset lähenemist ja kliendikesksust. Madalamate hinnangute põhjustena toodi välja olukorrad, kus klienditeenindusel ei olnud võimalik andmeesitaja soovile vastu tulla, näiteks andmete esitamise tähtaega pikendada või andmete esitamise kohustust tühistada. Madalamate hinnangute kommentaarides viidati ka küsimustike keerukusele ja andmeesituskeskkonna ebamugavustele.

Ühiskonna usaldus

Statistikaamet osaleb neli korda aastas Turu-uuringute ASi korraldatud institutsioonide usaldusväarsuse uuringus. Kord kvartalis küsitakse Eestis juhuvaliku alusel ligikaudu 1000-lt üle 18-aastaselt inimeselt, mil määral nad usaldavad küsimustikus loetletud institutsioone. Küsitlusele saab vastata nii telefoni teel kui ka Turu-uuringute ASi veebipaneelis. 2024. aastal oli Statistikaamet 28 institutsiooni seas 16. kohal. Läbi aastate on kõige enam usaldatud Päästeametit ja Häirekeskust, millele on tavapäraselt järgnenud Politsei- ja Piirivalveamet ning Maksu- ja Tolliamet.

¹ Hinnanguid antakse kolmele küsimusele kümnepalliskaalal. Soovitusindeksi tulemus võib olla vahemikus –100 kuni 100. Suurepäraseks hinnatakse tulemust 100...60, väga heaks 59...20, heaks 19...0, rahuldavaks –1...–40, halvaks –41...–70 ja väga halvaks –71...–100.

2. Andmehaldus

2.1. Riigi andmehalduse koordineerimine

Statistikaamet koordineerib riigi andmehaldust koos partneritega, kellest olulisimad on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Riigi Infosüsteemi Amet.

Ministeeriumid ja ametid näevad andmehaldust olulise osana digiriigi reformist, mis aitab kaasa avalike digiteenuste osutamisele. Asutused tajuvad üha selgemini, et nende kätte kogunenud andmed on suur vara, mille toel saab ellu viia muutusi, aga seda ainult siis, kui andmete valdkonda omakorda reformitakse. Andmetel on kindel koht Eesti pikaajalises strateegias „Eesti 2035” osana paremast riigivalitsemisest, seda ulatuslikuma andmevahetuse ehk andmete taaskasutamise teel ning uuringute ja statistika kasutamise abil poliitikakujundamises. Andmehaldus on oluline teema ka Eesti digiühiskonna 2030. aasta arengukavas. Statistikaametil on keskne roll selles määratletud andmepõhise riigivalitsemise ja andmete taaskasutuse kahe eesmärgi saavutamisel:

- riigi otsuste tegemine kvaliteetsete andmete abil, mis toetub andmete leitavusele, kvaliteedile ja kasutamise kiirusele, andes otsustajatele analüütilist tuge ning tõhustades protsesse;
- ajakohane ja terviklik ülevaade andmetest nii andmekogude kui ka andmestike tasandil. Samuti võime andmeid omavahel semantiliselt siduda ning rakendada andmete ühekordse küsimise ja taaskasutuse põhimõtet.

2024. aastal vaadati üle digiühiskonna arengukava, milles rõhutati uuesti kvaliteetsete andmete kättesaadavuse ning andmete taaskasutamise võimaluste laiendamise vajalikkust, et suurendada andmemajanduse osakaalu majanduses ning vähendada halduskoormust.

Andmete olulisus tõusis fookusesse COVID-19 kriisi ajal. Kriisi negatiivse mõju vähendamiseks ning uuteks arengusuundadeks lõi Euroopa Liit taaste- ja vastupidavusraha (Recovery and Resilience Facility, RRF). 2021. aasta lõpus kinnitas Euroopa Komisjon valitsuse taaste- ja vastupidavusraha rahastamiskava otsused. Kava digiriigi komponendina on välja toodud andmehalduse ja avaandmete kompetentsikeskuse loomine ja väljaarendamine järgmistel eesmärkidel:

- parandada riigi hallatavate ja kogutavate andmete kvaliteeti;
- teha andmed otsuste langetamiseks paremini kättesaadavaks;
- parandada avaandmete kättesaadavust ja kvaliteeti, samuti toetada nende taaskasutamist.

Suuremad raskused on järgmised:

- riigil puudub tegelikkusele vastav tervikpilt andmetest andmekogude tasandil;
- ka asutustel pole täit ülevaadet tervikpildi osadest ja vajalikest tegevustest oma andmete korrastamisel;
- asutused ootavad nii juhendamist kui ka töövahendeid.

Samal ajal on asutused, paljudel juhtudel tippjuhtide tasemel, valdkonna olulisusest teadlikud ning otsivad lahendusi. Lühidalt öeldes oodatakse koordineerimist. Avalikul sektoril on andmehalduses mitu keerulist ülesannet ja murekohta, mis RRFi kavas sõnastati järgmiselt:

- avalikus sektoris hoitavate ja kogutavate andmete (taas)kasutamine paremate otsuste tegemiseks poliitikakujunduses ja teenuste edendamisel, sh terviklike ja etteaimatavate teenuste pakkumisel. Tehisintellektil põhinevate rakenduste kasutuselevõtuks ja muudeks sellisteks tegevusteks peavad kasutatavad andmed olema kvaliteetsed;

- andmete kvaliteet jätab sageli soovida, sest asutuste andmehalduse korralduse, kompetentsi ja töövõtete tase on madal ja asutusesti ebaühtlane. Lisaks ei ole andmete (taas)kasutuseks olemas piisavat ja lihtsat sisulist ülevaadet;
- andmehalduses on palju ebatõhusust. Avalikus sektoris on üle 1200 andmekogu ning osas neist andmed kattuvad ja andmeesitajalt küsitakse samu andmeid mitu korda;
- eraldi probleem on avaandmete vähene ja mittesüsteemne kättesaadavaks tegemine, mis peaks olema hea andmehalduskorralduse pidev ja igapäevane osa. Avaandmete olukord on Eestis küll paranenud, kuid digimajanduse ja -riigi arengu seisukohast oleme endiselt algusjärgus. Ka siin on probleem suuresti kompetentsi puuduses. Olemasolevate avaandmete puhul on keerulisim ülesanne laiendada nende (taas)kasutamist uute teenuste ja otsuste jaoks.

Andmehaldusreform on plaanis ellu viia nelja aasta jooksul. Seni ongi kõik valdkonna algatused ning ka Statistikaameti tegevused selles valdkonnas olnud rahastatud vaid RRFist, mis kestab 2026. aasta keskpaigani. Statistikaametis loodi 2022. aastal andmehalduse kompetentsikeskus, mille ülesanne on arendada andmehaldusnõuete ja klassifikaatorite süsteemi, juhendada ja nõustada andmehalduse alal (sh andmehalduse nõuetekohane juurutamine teistes asutustes ja koolitamine), hallata riigi andmete ülevaadet, algatada andmekvaliteedi ja avaandmetega seotud parandusi ja tugitegevusi (sh aitab Statistikaamet teistel asutustel teha andmekvaliteedi ülevaateid ja koolitusi) ning luua andmevaramud. Nendest ülesannetest on olnud tähtsaim andmekirjelduste ja -kvaliteediga tegelemine.

Teine oluline suund andmehalduse koordineerimisel on koostöö Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeeriumiga (MKM) (alates jaanuarist 2025 on andmepoliitika koordineerimine, sh andmehaldus, Justiits- ja Digiministeeriumi haldusalas) ja Riigi Infosüsteemi Ametiga (RIA) andmehalduse korraldamiseks vajalike IKT-töövahendite pakkumisel. Senine riigi andmekataloog, riigi infosüsteemi haldussüsteem RIHA² on asutustele vähe lisaväärtust andnud. Et asutused saaksid andmehaldusvahendi, mis oleks liidestatud RIHAGA, oleme välja arendanud rakenduse RIHAKES. See on töövahend, milles asutus saab oma andmekogud andmesõnastikus kirjeldada, muuta andmed mõistelise ärisõnastiku abil arusaadavamaks, hoida andmete ja kirjelduste ülevaated ajakohasena ning edastada kirjeldused RIHAKESse. Nii tekib ajakohane ja arusaadav ülevaade riigi andmekogudes leiduvatest andmetest. Rakenduse esimene versioon on kasutatav alates aprillist 2022 ning asutuste tagasiside põhjal on seda ka edasi arendatud.

Suvel 2022 esitas MKM visiooni, mille kohaselt RIHA ja Eesti avaandmete teabevärv arendatakse üheks andmete teabevärvaks. Oluline nende arenduste juures on kokkulepe, et tugineme ühisele standardile. Oleme koos ministeeriumiga selle standardi³ koostanud. Rakendused ja liidestused, sh kogu Euroopa andmeportaal, kasutavad standardit, mis teeb andmed kergemini leitavaks. Uus teabevärv peaks avalikkuse ette jõudma aprillis 2025.

2024. aastal koostasime lisaks andmekvaliteedi juhisele ka ülevaate andmekvaliteedi ülesannetest, mida asutused peavad täitma, ning alustasime andmehalduse raamistiku uuendamist.

2.2. Koostöö asutustega andmehalduse parandamise eesmärgil

2024. aasta prioriteet koostöös asutustega oli jätkata nende andmekogude kirjeldamise toetamist ning pöörata senisest rohkem tähelepanu andmete kvaliteedile. Kokku tehti 144 andmekirjelduse ja -kvaliteedi projekti. Andmekirjelduse projektides kirjeldati andmestikud ning koostati neile andme- ja ärisõnastikud. Andmekvaliteedi projektides määratleti põhiandmed ning koostati ärireeglid, et alustada kvaliteediseire süsteemi loomist. Projekte tehti koostöös 39 asutusega (2023. aastal 24 asutusega). Lisaks kirjeldati ka Statistikaameti andmestikud. Olulise edasiminekena on kogu statistika andmebaasis avaldatav statistika nüüd kättesaadav ka avaandmete teabeväravas.

² Riigi infosüsteemi haldussüsteem, <https://www.riha.ee/>

³ Andmekirjelduse standard, mai 2022, https://www.stat.ee/sites/default/files/2022-06/AH_juhis_andmekirjeldus_standard_2.0.pdf

Andme- ja ärisõnastike koostamine

Andmehaldus hõlmab mitmeid alamvaldkondi ja tegevusi, mis ka asutuste töös andmetega omavahel tihedalt seotud on, näiteks andmekirjeldus ja andmekvaliteet, andmekvaliteet ja ärireeglid, ärireeglid ja teenused. Nende kõigi kohta vajab asutus terviklikku ülevaadet.

Koostöö asutustega keskendus kõige enam detailsele andmekirjeldusele. Eestis kui muidu tugevas e-riigis on andmete kirjeldamine olnud ebaühtlane ning sageli on seda tehtud pelgalt IT-arenduste käigus. Kuigi semantilised veebitehnoloogiad on hästi arenenud, on neid äri- ja IT-valdkonnas vähe rakendatud. Töötava lahenduse otsimisel seadsime prioriteediks saada andmetest mõisteline ülevaade. Selleks koostame ise andme- ja ärisõnastikke ning juhendame asutusi nende koostamisel. 2024. aastaks olime jõudnud etappi, kus saime alustada loodud terminoloogiate ühtlustamist ning keskenduda kvaliteedi parandamisele laiemalt. Oskussõnastike kättesaadavus ning teadlikkus terminoloogiatöörühmade tegevusest ja vajalikkusest on tugev alus, millele saavad toetuda nii asutused kui ka Statistikaamet. Sõnastike koostamise ja haldamise funktsioonid on integreeritud ka RIHAKesse ning kirjeldused standardiseeritud. Peagi valmivas andmete teabevärvavas saavad kasutajad uute andmekirjelduste abil andmeid sirvida ning tutvuda andmekogude terminoloogiaga, mis aitab teha andmed mõistetavaks ja (taas)kasutatavaks.

Andmekvaliteedi parandamine

2024. aastal nõustasime ja aitasime kvaliteedimetoodikat rakendada 16 asutusel. Endiselt on suurim vajadus praktiliste juhendite ja näidete järele, mis aitaksid asutustel lahendada kvaliteediprobleeme ning täita andmekvaliteedi nõudeid. Asutused kasutavad andmekirjelduste koostamiseks ning andmete haldamiseks töövahendit RIHAKE. Peatselt valmivasse andmete teabevärvasse saavad asutused kvaliteetseid andmekirjeldusi edastada masinliidese kaudu. Andmekvaliteedi jälgimiseks on võetud kasutusele ka teisi rakendusi (nt Accurity või SelectZero), mis võimaldavad nii andmete kirjeldamist kui ka kvaliteeditööd. Uued töövahendid on kasutusele võtnud pigem need asutused, kellel on suured andmemahud ja ajasurve andmed kiiresti korda saada.

Asutuse põhiandmed ehk registrite unikaalsed andmed vajavad endiselt tähelepanu. 2024. aastal koostatud põhiandmete määramise juhise (Ernst & Youngi „Põhiandmete olulisuse hindamise juhend asutustele“) käsitleb põhiandmeid nende tüüpide kaudu ja nende määramine nõuab asutuste aktiivset panust. Statistikaametil on ka siin oluline roll toetada asutusi nende töös andmekirjeldustega. Oluline samm kvaliteediseire süsteemi rakendamisel asutustes on olnud ärireeglite koostamine. Need on nõuded andmetele, mis on vajalikud andmetest ülevaate saamiseks ning järjepideva kvaliteedijälgimise süsteemi loomiseks. Andmekvaliteedi metoodika rakendamine koostöös Statistikaametiga jätkub asutustes ka 2025. aastal.

3. Andmekirjaoskus

Statistikaameti eesmärk on kasutada andmeid oskuslikult ning olla Eestit puudutavate andmete peamine ja usaldusväärne allikas.

3.1. Digitaalsete teenuste arendamine

2024. aastal jätkasime oma rakenduste ajakohastamist ning panustasime kasutajamugavuse parandamisse. Arendasime Statistikaameti põhiveebi ning rakendasime ameti visuaalset identiteeti kõigis rakendustes.

2024. aasta esimeses pooles võtsime kasutusele uue palgarakenduse, mis võimaldab Statistikaametil ka edaspidi pakkuda elanikele teavet Eesti keskmise ja mediaanpalga ning meeste ja naiste palgaerinevuste kohta.

Sama aasta alguses alustas Statistikaamet koostööd Maa- ja Ruumiametiga, et pakkuda ruumiandmete kasutajatele lisavõimalust statistika andmebaasis avaldatud andmete kasutamiseks. Aasta jooksul analüüsiiti uut lahendust ja selgitati välja vajadused ning aasta viimases pooles tehti arendustöid. 2024. aasta lõpus jõudis uue kaardirakenduse arendus lõpule ning uue rakenduse võttis Statistikaamet kasutusele 2025. aasta I kvartali lõpus.

2020. aastal loodud juhtimislaudade rakendus on hea abivahend, et teha teadlikumaid ja andmetele tuginevaid juhtimisotsuseid. Statistika andmebaasi andmetel põhinev rakendus annab võimaluse ka teistel asutustel ja alaliitudel tellida Statistikaametilt enda andmevajaduse põhist juhtimislauda. 2024. aasta teises pooles suurenes huvi rakenduse võimaluste kasutamise vastu märkimisväärselt ning tõi Statistikaametisse viis juhtimislausoovi. Sama aasta sees valmis arengukava „Sidus Eesti 2030“ teemaline juhtimislaud. 2025. aasta esimeses pooles on oodata rände, võrdse kohtlemise, Tallinna statistika ning ehitusmaterjalitööstuse juhtimislaudade valmimist.

3.2. Andmete taaskasutuskeskkond uuringuteks

2022. aastal alustas Statistikaamet talle seadusega pandud kohustuse, andmeajagamisteenuse tagamiseks uue infosüsteemi väljaarendamist.

Uus andmestike taaskasutuskeskkond, mis on mõeldud uuringuteks, integreerib andmete jagamise analüüsiks ja teadlaste teenindamiseks.

2022. aasta augustis kuulutasime välja hanke ning analüüs koos arendajaga algas novembris. I etapi arendus valmis 2024. aasta alguses ning puudutas järgmist:

- kasutajaliides koos andmekataloogiga. Otsingumoodul toetub Statistikaameti andmekataloogile, mille sisu on metainfosüsteemist (Colectica) automaatse andmevahetusega peegeldatavad metaandmed. Andmekataloog on indekseeritud ja ületekstiotsinguga otsitav ja sirvitav ning kokkulepitud kriteeriumite alusel filtreeritav;
- juurdepääsumoodul eristab rollide kaupa autoriseeritud kasutajad ja avaliku vaate. Otsing on avalikus vaates, tellimiseks ja üksikandmete analüüsiks tuleb sõlmida leping;
- andmestike tellimise ja tellimuse täitmise (v.a andmestike ettevalmistus) protsess;
- tellimuse ja lepinguga seotud asutuste ja isikute haldamise protsess;
- andmestike ettevalmistamise, uuringu tegemise ning uuringutes kasutatavate üksikandmete, nende analüüsimise ja tulemite turvalise keskkonna analüüsi osa;

- alusandmete ja tulemite hoiu osa: kus ja kuidas on andmed salvestatud, kellel on neile juurdepääs pärast projekti lõppu ning millised on hävitamise ja säilitamise tingimused.

Praegu on suurim töö andmekataloogi ettevalmistamine, aja jooksul hakkab kataloog täienema. Infosüsteem valmib 2025. aasta I poolaasta lõpuks.

3.3. Aitame arendada andmepädevust

Statistikaameti põhiülesande ehk riikliku statistika avaldamise kõrval edendame eesrindlikult inimeste andmekirjaoskust. Soovime tugevdada ühiskonna nähtuste kiire selgitamise oskust, arendades andmetest ülevaate saamise viise. Meie eesmärk on pakkuda kasutajatele veelgi paremat sisulise andmeabi teenust ning juhatada nad vajalike andmeteni. Nii anname inimestele tõhusamat tuge andmetest arusaamisel ja väärtuslikku nõu meie toodete kasutamisel. Statistika aitab teha läbimõeldud otsuseid.

2024. aastal avaldasime andmekirjaoskust silmas pidades 267 andmelugu, millest 125 olid pressiteated, 93 uudised ja 49 blogipostitused, lisaks andsime 112 intervjuud. Ühiskonna suurest andmevajadusest räägib ka vastatud meediapäringute arv, mis 2024. aastal oli 458 (2021. a 295, 2022. a 448, 2023. a 497). 2024. aasta lõpuks oli meie sotsiaalmeediakanalitel ligi 64 000 jälgijat.

Statistikatarbijate soovil ja tellimusel korraldame koolitusi ja infopäevi, kus tutvustame avaldatud statistikat ja Statistikaameti rakendusi. 2024. aastal korraldasime 11 koolitust koolidele, ülikoolidele ja asutustele ja ühe koolituse raamatupidajatest andmeesitajatele.

2024. aasta märtsi lõpus korraldasime taas andmekirjaoskuse nädala, kus seekord keskendusime poliitikakujundajatele. Muu hulgas kohtusime paljude ministeeriumide ja nende valitsemisalade asutuste esindajatega andmekirjaabi töötoas, et anda ülevaade ja selgem pilt meie rikkalikust andmemaaailmast. Statistikaameti veebis leidub Eesti elu tutvustavaid andmeid kõige rohkem, aga seda, kuidas ja kust endale vajalikku infot otsida, aitasimegi töötoas selgitada. Samuti rõhutasime, et riikliku statistika seaduse kohaselt on isikustatud andmed konfidentsiaalsed ja ühegi konkreetse inimese ega ettevõtte kohta käivat infot Statistikaamet ei avalda ning isikustatud andmeid järelevalveks teistele riigiasutustele ei jaga. Töötoas tutvustasime ka meie teenuseid, millest osa pakume tasuta ja osa tasuliste tellimustöödena. Selleks, et töötuba võimalikult hästi osalejate ootustele vastaks, said huvilised juba varem (anonüümselt) esitada küsimusi statistika leidmise või statistika tegemise metoodika kohta. Töötoas aitasid vastuseid leida Statistikaameti analüütikud ja andmeteadurid.

Oktoobris tähistati juba üheksandat korda Euroopa statistikapäeva, mis 2024. aastal kandis tunnuslauset „Riiklik statistika – aken ühiskonna mõistmiseks“. Statistikapäeva tähistamiseks kutsusime kõiki andmehuvilisi 18. oktoobril Tartusse Delta keskusesse põnevate ettekannete ja aruteludega oma andmenutikust täiendama. Üritust korraldas Tartu Ülikooli matemaatika ja statistika instituut koostöös Statistikaametiga. Ettekanded tegid Kadri Rootalu Statistikaametist („Milleks üldse on suurandmete ajastul vaja riiklikku statistikat?“), Margus Niitsoo sihtasutusest Liberaalne Kodanik („Avalike andmete olulisus valimisproгноoside koostamisel“) ja Natalja Pervjakova Eesti geenivaramu teaduskeskusest („Geenidest ühiskonnani: populatsioonitrendide uurimine MinuGeenivaramu portaali abiga“).

Ühiskonna andmekirjaoskuse parandamiseks ja statistika kasutamise ning mõtestamise propageerimiseks on Statistikaametil konkurss „Andmepäri“, kus tunnustab Eestis avaldatud silmapaistvaid andmelugusid ja infograafikaid. Konkursil on kaks kategooriat: parim andmelugu ja parim infograafika. Parima andmeloo tiitli võitis 2024. aastal Eesti Rahvusraamatukogu (RaRa) digilabori andmelugude sari, kus Krister Kruusmaa, Peeter Tiniitsi ja Laura Nemvaltsi tehtud tööga antakse väga hea võimalus tutvuda andmete kaudu meie kultuuripärandiga. 2024. aasta parima infograafika tunnustuse pälvis Keskkonnaagentuuri pakendijäätmete statistika, kus Liis Rohemets näitab, kui palju ja milliseid pakendijäätmeid on Eestis viimase 20 aasta jooksul tekkinud ja kui palju neist on ringlusesse võetud.

Statistikaamet kuulutab igal aastal välja Albert Pulleritsu nimelise noore statistiku preemia konkursi. Eesmärk on tunnustada noori, kes aitavad edendada statistikat kui olulist teadusharu, innustada statistikahuvilisi rakendada ja arendada statistikameetodeid ning tõhustada Statistikaameti koostööd teadusasutustega. Kord aastas tõstetakse preemiaga esile üks noor üliõpilane, kelle rahvastiku-, sotsiaalelu-, majandus- või keskkonnateemaline magistri- või bakalaureusetöö rakendab või arendab mõnd statistikameetodit. 2024. aastal pälvis Albert Pulleritsu nimelise noore statistiku preemia Alice Mikk TalTechis kaitsnud magistritööga „Tööstusmaksudest kõrvalehoidumist ennustavad tegurid ettevõtte tasandil“, kus ta analüüsis ettevõtte finants- ja muude näitajate seost tööstusmaksudest kõrvalehoidumise tõenäosusega. Preemia andsime võitjale üle oktoobris Tartus toimunud Euroopa statistikapäeva üritusel.

Alice Mikk.

Foto: Statistikaamet

3.4. Statistika- ja andmekoostöö Eestis

Statistikaamet on seadnud oma üheks põhieesmärgiks kliendikesksuse, mis meie jaoks tähendab avatust, koostööpartnerite ja andmeesitajate vajaduste arvestamist ning organisatsiooni arendamist andme-ökosüsteemis suurema väärtuse loomiseks. Partnerlussuhete arendamisel ei lähtu me eeldusest, et poliitikakujundajad või erasektori esindajad teavad ja tunnevad meie tehtud statistikat. Statistikaameti ülesanne on nende vajadustest aru saada ning parimaid andmelahendusi pakkuda. Oleme juba alates 2021. aastast teinud regulaarselt koostööd ministeeriumide ja Riigikantselei analüüsiekspertidega, kellega konsulteerime riikliku statistika programmi koostamisel, tutvustame võimalusi muid andmeteenuseid tellida ning anname ülevaate ameti andmeteenuste arendamise projektidest, aga käsitleme ka muid koostööküsimusi. Aasta-aastalt oleme koostööd üha tihendanud ning statistikatiimide kohtumised ministeeriumidega on tavapärased nii riikliku statistika ajakohastamiseks kui ka meie partnerite andmevajadustele lahenduse otsimiseks. Lisaks tugevdame suhteid erasektori andmeteenustega, et saada kahepoolset kasu uutest tehnoloogilistest lahendustest näiteks privaatsuskaitsetehnoloogiate ja andmekaitse alal. Algatasime 2024. aastal projekti, et uurida mobiilpositsioneerimisandmete kasutuselevõttu privaatsuskaitsetehnoloogiate abil. Projekti eesmärk on andmete väärindamine paljude kasutajate jaoks, luua selleks soodne õiguskeskkond ning vähendada ka andmeesitajate halduskoormust. Meie uute andmeteenuste testimisele on õla alla pannud koostööpartnerid nii era- kui avalikust sektorist, näiteks Kaubandus- ja Tööstuskoda, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsioon, Eesti Põllumajandus-Tööstuskoda, venekeelsete raamatupidajate ühendus KARDIS ning mitu muud ettevõtlusliitu, aga ka paljud ettevõtted, nagu Kaubamaja Grupp AS, Delfi Meedia, ICA Group, Telia Eesti AS jt.

Statistikaameti riikliku ja rahvusvahelise suhtlemise üks olulisi eesmärke on sekkuda andme- ja statistikateemadesse võimalikult varases poliitikakujundamise faasis, sh õigusloomes. 2024. aastal osalesime aktiivselt Euroopa andmehalduse määruse rakendamisel Eestis, pakkudes ise meie andmehalduspädevusega kooskõlas olevaid lahendusi.

4. Organisatsiooni arendamine

Statistikaamet keskendub organisatsiooni arendamisel kliendikeskse tuleviku kujundamisele, kus seisame kvaliteetsete andmete eest ja pakume järjepidevalt olulist, usaldusväärset ja tähendusrikast informatsiooni. 2024. aastal jätkasime ameti kliendikesksuse ja rollisulguse suurendamiseks teenuspõhise juhtimismudeli kujundamist. Kirjeldasime teenuskaardid ja kompetentsimudelid ning alustasime üleorganisatsioonilise tagasiside süsteemi kava ettevalmistust. Valmistati ette teenuspõhise juhtimise mudel. Juhtimissüsteemi muudatuse ettevalmistuse hulka kuulus ka juhtide koolitus muudatuste juhtimise ja elluviimise teemal. Lisaks jõudsid 2024. aastal lõpule ettevalmistused selleks, et organisatsioonis teenuspõhise juhtimise rolle ja põhimõtteid samm-sammult rakendada hakata. Käesoleval aastal võtamegi organisatsiooni arendamisel peamisesse fookusesse kliendikeskse ja teenuspõhise juhtimise.

4.1. Töötajate arendamine ja hoidmine

Statistikaameti töötajate arendamist ja hoidmist mõjutavad järgmistel aastatel riigieelarve tasakaalu saavutamiseks kokkulepitud avaliku sektori ülesed meetmed, mille eesmärk on hoida kokku riigiasutuste 2025.–2028. aasta eelarve kuludelt. Statistikaameti kokkuhoiueesmärkide saavutamiseks ettevalmistatud tegevuskava mõjutas juba 2024. aastal töötajate hoidmisega seotud eelarvet. Oleme sunnitud järgmistel aastatel vähendama inventari-, koolitus- ja lähetuskulusid, vaatama üle teenuste osutamise standardid ning optimeerima teenistujate koosseisu seal, kus on võimalik tööd ümber korraldada. Eelarvekokkuhoiu mõju ilmneb ka 2024. aasta personalinäitajates.

Põhiosa Statistikaameti eelarvest on töötajatega seotud kulud, mis näitab ilmekalt, et inimesed on sõna otseses mõttes meie peamine vara, millele saame oma edu rajada. 2024. aastal töötas meil keskmiselt 352 teenistujat, kelle keskmine vanus oli 49 aastat ja kellest 81% olid naised. Enamik meie inimestest teeb tööd Tallinna kontoris, aga meil on esindused ka Tartus ja Viljandis.

Statistikaameti töötajatest 84% on kõrgharidusega. Võrreldes 2023. aastaga oli 2024. aastal protsendipunkti võrra suurem kõrgharidusega töötajate osakaal. Neist omakorda on suurenenud bakalaureuse- ja doktorikraadi omandanud töötajate ning vähenenud rakenduskõrgharidusega töötajate osakaal.

53%	15%	4%	12%
Magistrikraadiga töötajaid	Bakalaureusekraadiga töötajaid	Doktorikraadiga töötajaid	Rakenduskõrgharidusega töötajaid

2024. aasta riigi ametiasutuste ja hallatavate riigiasutuste personali- ja palgaülevaate põhjal on Statistikaameti palgapositsioon 0,3%, mis näitab, et ametite, inspeksioonide ja muude valitsusasutuste vastavate tööperede ja tasemete võrdluses on asutuse töötajad õiglaselt tasustatud. Võrreldes teiste ametite ja inspeksioonidega teenitakse Statistikaametis aga 4,3% madalamat palka. Meie tööjõu vabatahtlik voolavus, mis 2023. aastal vähenes varasema aastaga võrreldes olulisel määral (11%-st 4%-ni), kasvas 2024. aastal 7,02%-ni, jäädes siiski alla meie seatud maksimumtasemele, milleks on 9%. Koguvoolavus suurenes aastaga 1,8 protsendipunkti ja oli 11,8%.

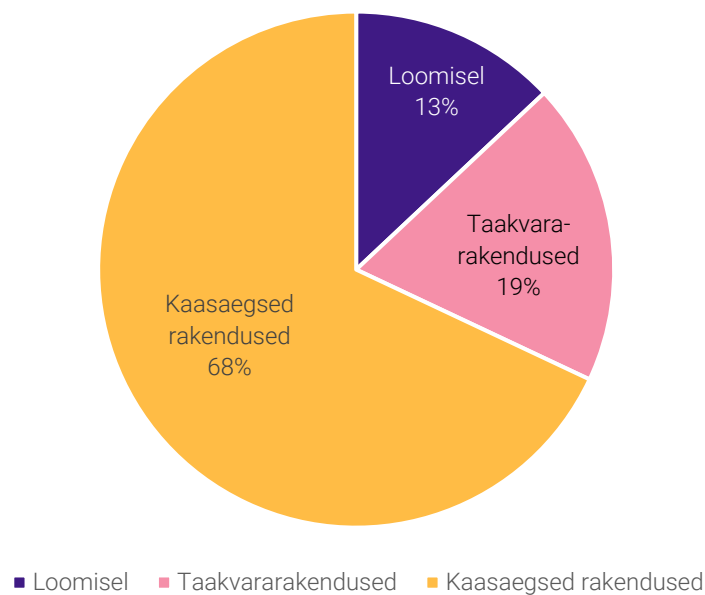
Möödunud aastal osales 90,4% Statistikaameti töötajatest riigisisestel koolitustel. Põhirõhk oli ameti töötajate korraldatud sisekoolitustel ja infotundidel. Statistikaameti põhitegevusega seotud koolitusi oli 16%, juhtimisoskuste arendamise koolitusi 23% ning digioskuste, arvutiõppe ja infotehnoloogiaga seotud koolitusi

13%. 2024. aastal pöörasime suurt tähelepanu ka vaimse tervise toetamisega seotud teemade käsitlemisele ning selleteemalisi koolitusi oli 22,4% kõigist koolitustest. Lisaks riigisisestele koolitustele kasutati 12 korral European Statistical Training Programi (ESTP) pakutavaid koolitusvõimalusi, kuigi eelarve vähenemise tõttu varasemaga võrreldes ligi poole väiksemas ulatuses. Keskmine koolitusel osalemise maht töötaja kohta aastas oli 35 akadeemilist tundi. Koolituskulude osakaal tööjõukuludes oli 0,6%.

4.2. Tehnoloogilised väljakutsed

Tänapäevased statistikaametid on olemuselt muutunud justkui infotehnoloogilisteks ettevõteteks, sest pea kõik tööprotsessid põhinevad ühel või teisel moel infotehnoloogial. Meie infotehnoloogia juhtimise keerukus tuleneb asjaolust, et IT-arendusi haldame koostöös Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskusega (RMIT). Töökohateenuseid pakub meile Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT), kes tulevikus hakkab pakkuma ka rakenduste majutamiseks platvormiteenuseid ja teisi toetavaid infrastruktuuriteenuseid. Statistikaameti tegevusega seotud IT-eelarvet juhib Statistikaamet, kuid igapäevaselt haldab ka RMIT. Statistikaameti IT-eelarve on ca 2 miljonit eurot aastas. Statistikaameti eri tööprotsesse toetab kokku 60 rakendust, millest 2024. aasta alguse seisuga olid 13 vananevad tarkvararakendused (taakvara), mis kasutavad aegunud tehnoloogiat (vt joonis 7). 2024. aasta lõpuks saime arendustööde tulemusena kaks neist välja vahetatud või nende rakenduste funktsioonid mujal asendada.

Joonis 7. Ülevaade Statistikaameti rakendustest

2024. aasta lõpus tulime välja uue andmekogumisirakendusega, esialgu kahe küsimustikuga, kuid järk-järgult vahetab see välja kogu vana andmekogumisirakenduse ehk eSTATi (kõik küsimustikud) ning ajapikku ka VVISi (isiku-uuringud). Samuti sai valmis Andmevärav, mis võimaldab andmeid failide kujul vastu võtta senisest efektiivsemalt ja ühtsemalt. Taakvararakendustest sulgesime lõplikult analüüsivahendi SAS ning sisemise vananenud registrisüsteemi SRS. Allesjäänud taakvararakendused on Statistikaametis hajunud üle kogu statistika tegemise süsteemi, mille igas osas on midagi, mis on tehnoloogiliselt vananenud. Iga-aastases IT-eelarves eraldame raha selleks, et tagada taakvara turvaparandusi ja ülalhoidu seniks, kuniks saame vananenud rakendused välja vahetada.

4.3. Rahvusvahelises koostöös osalemine

Statistikaameti rahvusvahelise koostöö eesmärk on välja töötada mitmesugustel allikatel põhinev võrreldav statistika, arendada nii statistikaalast kui ka riiklikku andmehaldust ja -teadust ning õppida tundma ja võtta kasutusele uuenduslikke meetodeid. Olulise strateegilise välissuhtluse suunana jagame Eesti andmehalduse kogemust ja registripõhise statistika meetodeid rahvusvahelise kogukonnaga ning osaleme aktiivselt mõlema valdkonna arendamises ja õiguslikus reguleerimises. Selle ühe näitena algatasime Euroopa Komisjoni tehnilise abi meetme toel projekti Saksamaa, Hollandi ja Horvaatia statistikaametiga, et luua asutustesse struktuur, mis toetab avaliku sektori andmete laiemat jagamist. Projekt kestab 2026. aasta lõpuni.

Euroopa statistikasüsteemis esindasime 2024. aastal enam kui 60 korral Eesti huve Euroopa Komisjoni (Eurostati) töörühmades, mida korraldatakse nii statistikavaldkondade juhtidele, ekspertidele kui ka tehnoloogia arendajatele. Rühmades tehakse tööd statistika arendamise nimel ning töötatakse välja Euroopa Liidu õigusaktide eelnõusid, neisse rühmadesse koondub valdkonna teadmus. Statistikaameti peadirektor esindab Eestit Euroopa statistikasüsteemi komisjoni töös (European Statistical System Committee, ESSC), mille sessioonid toimusid 2024. aasta veebruaris ja mais Luxembourgis ning oktoobris Tallinnas.

2024. aasta oktoobris oli Tallinn Euroopa statistika pealinn. Korraldasime Euroopa statistikasüsteemi konverentsi, kus arutleti, miks ja mil viisil võib statistikaametite tegevus minna kaugemale üksnes traditsioonilisest riikliku statistika tegemisest ning hõlmata ka usaldusväärse andmete vahendaja ja andmehalduri ülesandeid riigi andmete ökosüsteemis. Osales 120 inimest Euroopa statistikaametite juhtkondadest kokku 40 riigist.

Euroopa Liidu Nõukogu statistika töörühmas keskenduti 2024. aastal ettevõtete tööturustatistika määruse eelnõude läbirääkimistele, määrus võeti ka 2024. aasta lõpuks vastu. Ettevõtete tööturustatistika määruse eelnõu koondab mitu varasemat õigusakti üheks määruseks. Uus määrus käsitleb valdkondi terviklikumalt ja seab esikohale registripõhise statistika tegemise tunduvalt aja- ja töömahukama uuringupõhise statistika asemel ning toob sisse ka uut, ühiskonnamuutustele tõhusamalt reageerivat ning uuenduslikumat statistikat (palgalõhe jne). Lisaks jätkusid rahvastiku- ja eluasemestatistika eelnõu läbirääkimised kolme ELi institutsiooni vahel (triloogid).

Lisaks osalesime Belgia ja Ungari eesistumise kõrgetasemelistel statistikakohtumistel. Esimesel neist arutati võimalusi andmekirjaoskuse strateegiliseks arendamiseks. Ungari kõrgetasemeline kohtumine oli pühendatud Euroopa statistikasüsteemi uue visiooni aruteludele. Diskussioonid jätkusid ka Tallinnas, visioon loodetakse valmis saada 2025. aastal.

ÜRO statistikakomisjoni (UN Statistical Committee) 55. istungil New Yorgis kinnitati aasta jooksul valminud arvukate statistika töövaldkondade eduraportid. Juunis toimus Genfis ÜRO majanduskomisjoni (UN Economic Committee for Europe, UNECE) statistikute konverents (Conference of Statisticians). 2024. aastal jätkasime tööd aasta varem algatatud UNECE statistikaasutuste muutuvat rolli uuriva rakkerühma juhina. Rakkerühm tegeleb riiklike statistikaasutuste andmehaldusest tulenevate rollide määramisega.

Samal kuul osalesime ka OECD statistikakomisjoni (Committee on Statistics and Statistical Policy, CSSP) kohtumisel, kus arutleti OECD tehisintellektipõhimõtete, uuringutest vastuste saamise raskuste ning riiklikus statistikas mudelite ja hinnangute kasutamise üle. 2024. aastal valiti Statistikaameti peadirektor Urmet Lee OECD statistikakomitee büroosse. OECD töörühmades toimuv on meile oluline suunanäitaja selles, kuidas statistikasüsteem kiiresti arenevas andmemajanduses muutub. Osalesime ka OECD rahvamajanduse arvepidamise, finantsstatistika, kaupade ja teenuste väliskaubanduse statistika, teaduse ja tehnoloogia ning leibkonna jõukuse töögruppides.

Baltimaade statistikaasutuste koostööd veavad eest Balti statistikaametite juhid ja nende asetäitjad. Juhtgrupp kogunes 2024. aastal Lätis ning kinnitas ka 2024.–2025. aasta tegevused valdkondade kaupa. Kohtume juhtkondade ja ekspertide tasemel sagedasti nii Balti riikide valdkondlike ekspertide kui ka Soome kolleegidega.

2024. aastal käidi ka meie juures õppimas ning kogemusi saamas ja vahetamas. Koolitasime statistika tegemise, registripõhise statistika ja andmehalduse teemal nii Euroopa Liidu kandidaatriikide Ukraina ja Moldova kui ka Mongoolia, Malaisia ja Gaboni statistikuid ja riigi digitaliseerimisega seotud ametnikke.